TAKOMA PARK MD 20012

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: 'Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 110. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го ЧЕРВНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 12, 1968 No. 110. VOL. LXXV

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Вівторок, 11 червня 1968

В АМЕРИЦІ

ФЕДЕРАЛЬНА РЕЗЕРВОВА РАДА старається сповільнити економічний бум та збільшує висоту готівки, потрібної до купна вартісних паперів. Досі мінімум вимаганої готівки при купні вартісних паперів становив 70 відсотків їх вартости, відтепер цей відсоток збільшено до 80-ох відсотків. Одночасно обмежено банкові позички до 20-ох відсотків вартости на купно вартісних паперів. Президент нюйоркської біржі Роберт В. Гаак заявив, що рішення Резервової Ради є на часі і конструктивне, бо воно має за ціль недопустити до спекуляцій вартісними паперами на біржі.

СЕНАТОР ЕДВАРД КЕННЕДІ відмовляється бути кандидатом на віце-президента на списку, що його очолював би віце-президент Гомфрі як кандидат на президента. Він також не погоджується кандидувати на президента, на місці його покійного брата Роберта, як дехто це йому доражує. За кілька днів він вертається до своєї праці як сенатор зі стейту Массачусетс. Та найближчі приятелі його твердять, що це не є в традиції родини Кеннеді відтягатися від великої політики, і тому, можливо, наймолодший брат двох убитих політиків, президента Джана і сенатора Роберта, також старатиметься посягати по найвищий уряд в цій країні.

В ЧОТИРЬОХ МІСЯЦЯХ ЦЬОГО РОКУ в Каліфорнії продали 74,241 пістоль, з цього 8,324 в місті Лос Анджелесі. Ці числа опублікував поліційний відділ в Лос Анджелесі після того, як вбито сенатора Роберта Ф. Кеннеді. Повищі числа відносяться до револьверів, які продали крамниці. Не відомо, скільки пістолів куплено від приватних осіб, з другої руки. 0.22 каліберовий револьвер купив вбивник сенатора Кеннеді приватно. Цей револьвер був у шістьох руках після того, як його куплено в крамниці, що продає зброю в Пасадені в 1950-их роках.

КАНДИДАТИ НА ПРЕЗИДЕНТІВ МекКарті і Рокефеллер починають продовжувати виборчу кампанію, яку були припинили внаслідок вбивства сенатора Роберта Ф. Кеннеді. МекКарті промовлятиме в готелі Коммодор в Ню Йорку на прийнятті Нюйоркського Братства Примирення. Ця промова запляновано була місяць тому. Віце-президент Гомфрі заявив, що він, покищо, в стейті Ню Йорк, не вестиме виборчої кампанії. Республіканець Рокефеллер заявив, що починає продовжувати виборчу кампанію негайно, бо Країна потребує негайно об'єднання, якого не можуть їй дати ані демократ Гомфрі, ані республіканець Ніксон.

ПРОВІДНИК МАНІФЕСТАЦІЇ КАМПАНІЇ ВБОГИХ Людей Беярд Растін в дні 19-го травня зрезиґнував із свого становища, бо боїться, чи йому вдалося б повести цю маніфестацію і демонстрацію в рямках ненасильних дій. Голова Конференції Християнських Провідників о. Ралф Дейвід Еберneті просить на організатора маніфестації негритянського провідника з Вашинґтону Стерлінґа Такера, виконного директора Міської Ліги у Вашинґтоні. Демонстранти мають такі цілі осягнути: харчову допомогу вбогим, запевнені прибутки для безробітних, зміни в мешканевій та добродійній програмах та кінець війни у В'єтнамі.

У СВІТІ

ЮҐОСЛАВСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ТІТО ПРИЗНАВ власну вину у занедбанні реформ, що їх вимагають студенти університету в Беоґраді. Він закликав студентів у своїй 20-тихвилинній радіопромові, щоб вони закінчили свій однотижневий „сидючий страйк" і вернулися до університетських заль та іспитів. Тіто поминув мовчанкою вимогу студентів, щоб він димісіонував міністра внутрішніх справ і директора беоґрадської поліції, що їх студенти обвинувачують у „брутальності" супроти страйкуючих студентів.

ЙОРДАНСЬКИЙ КОРОЛЬ ГУССЕЙН ЗАЯВИВ, що найдбайливіше слідство не виявило ніяких познак, наче б атентат проти сенатора Роберта Кеннеді був вислідом будь-якої арабської змови. Вбивник сенатора Кеннеді, Сірган Бішара Сірган не мав ніяких зв'язків з Йорданією — заявив король — відколи, як малий хлопчина — виїхав з своїми батьками до Америки. Король Гуссейн вислав був депеші з висловами свого глибокого жалю з приводу того атентату — родині Кеннеді і президентові Джансонові.

ГРЕЦЬКА ПРЕСА ЗАКИНУЛА ЗНОВУ професорові Андреасові Папандреу, що він зламав дане грецькому урядові приречення, що не буде виступати проти уряду за кордоном і не дасть себе втягнути в ніяку кампанію проти теперішнього грецького режиму. На тій підставі уряд звільнив Андреаса Папандреу з слідчої в'язниці, в якій просидів 8 місяців, під закидом державної зради, і видав йому пашпорт на виїзд за кордон. Тим часом Андреас Папандреу негайно заснував „пангеленський визвольний рух" та роз'їздив з пропаґандивними промовами по різних країнах Европи й Америки. Він був колись професором економії в Каліфорнійському університеті, але зрікся американського громадянства, коли вернувся був до Греції за прем'єрства свого батька і там приєднався до „лівих".

КОЛИШНІЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЖОРЖ БІДО ЗАПЕРЕЧИВ, наче б він зробив „угоду" з режимом президента де Ґолля, що за ціну амнестії він не виступатиме проти режиму. Бідо, який вернувся в минулому тижні з закордону, був арештований, але й негайно звільнені, — один із лідерів опозиції проти де Ґолля, — заявив, що він не буде кандидувати в найближчих виборах до парляменту, але не відмовляється від державної служби, якщо прийде час і нагода.

У КОРДОННІЙ СМУЗІ МІЖ ПІВНІЧНОЮ І ПІВДЕННОЮ КОРЕЄЮ ЗНОВУ ПРИЙШЛО до сутичок. Північно-корейські комуністи зробили засідку на південно-корейський конвой, знову ж південні корейці обстрілили й прогнали групу північно-корейських терористів. Північна Корея раз-у-раз провокує Південну Корею своїми терористичними діями.

ЄГИПЕТ ПІДПИСАВ ДОГОВІР З ОДНОЮ БРИТІЙСЬКОЮ КОМПАНІЄЮ на переведення суходільним шляхом нафтопроводу від Суезу на півдні до Домістти над Середземним морем довжини 110 миль. Також Ізраїль переводить підготовні роботи для переведення власного нафтопроводу від порту Елят в затоці Акаби до Ашкоду над Середземним морем — довжиною 154 милі. Ті суходільні нафтопроводи в значній мірі відтяжили б Суезький канал, чи пак його заступили б у подібних випадках, як це діється тепер, коли рівно вже рік, як Суезький канал закритий.

Президент прийняв Комісію в справах насильних дій

Вашинґтон. — 10-го червня президент Л. Б. Джансон прийняв в Білому Домі Комісію в справі насильних дій, яку він найменував минулої середи 5-го червня, і яку очолює д-р Мілтон Айзенгавер. Президент заявив, що стурбований світ довший час пригадуватиме собі ту рану, яку насилля зробило, стріляючи до сенатора Роберта Кеннеді. Президент просив Комісію, щоб вона знайшла причини цих насильних дій та щоб старалася знайти ліки проти них. Джансон звернувся з запитом до членів Комісії, чи вони не думають, що треба б обмежити зустріч кандидатів на президента з масами виборців. Радіо і телевізія може заступити безпосередню зустріч кандидатів із виборцями. Ця Комісія почне працю 18-го червня. В ній є представники Церкви, університетів, Сенату і Палати Репрезентантів, судівництва, робітництва і професіоналістів. Комісія мала предложити звіт до року праці, але Президент волів би, щоб це сталося вчасніше. Президент пригадав, що від 1865-го року кожний п'ятий президент цієї країни був вбитий, і що крім цього ще були атентати на трьох інших президентів. Лінкольна вбито в 1865 році, Джеймса Абрагама Гарфілда в 1881, Вілляма Мек-Кінлі в 1901 і Кеннеді в 1963. Джансон просив Комісію, щоб старалася знайти причини цих насильних дій

Найвищий Суд ЗСА вирішив, що законною є допомога книжками приватним школам

Вашинґтон. — Найвищий Суд ЗСА більшістю 6-ох до 3-ох голосів вирішив, що не порушується Конституції, коли дається допомогу книжками учням приватних і парохіяльних шкіл, бо ця допомога не є парохіяльним школам, тільки учням. Деякі управи шкіл на передмісті Олбані заскаржили до Найвищого Суду ЗСА закон Нюйоркського стейту, згідно з яким шкільна влада може щороку позичати книжки парохіяльним школам до вартости $15 всім учням від кляси 7-ої до 12-ої. Деякі адміністраційні урядовці в шкільних округах уважали, що ця допомога книжками парохіяльним школам порушує той пункт Конституції, який говорить про відділення Церкви від держави, і який забороняє державі підтримувати релігійні установи й організації. Найвищий Суд відділив учнів від парохіяльних шкіл і відкинув скаргу.

Переведені опитування виявляють, що Гомфрі має запевнену номінацію

Вашинґтон. — Журналісти перевели опитування і ствердили, що велика частина тих делеґатів на Демократичну Крайову Номінаційну Конвенцію, які мали голосувати на сенатора Роберта Ф. Кеннеді, тепер голосуватимуть на віце-президента Гюберта Г. Гомфрі. Переведені опитування в стейтах виявили, що коло 400 делеґатів, які були вибрані виборцями, Кеннеді, тепер є прихильниками Гомфрі. МекКарті дістане з цих Кеннедових прихильників тільки коло 75 голосів. Щоб здобути номінацію — треба більшости 1,312 голосів. Гомфрі разом із 400 голосами від прихильників Кеннеді має мати на Конвенції 1 600 голосів. МекКарті мав би мати коло 450 голосів, коли не береться до уваги голосів делеґатів Нюйоркського стейту. Коло 600 делеґатів ще не рішені, на кого голосуватимуть.

В Мек Аду відбулись збори Окружного Комітету і нарада Ювілейного Комітету 75-річчя УНСоюзу

Гол. предсідник УНС Йосип Лисогір вручує плякету Члена Клюбу Заслужених Союзовців голові О. К. Михайлові Гентошеві. Зліва стоїть заст. гол. предсідника Володимир Сохан.

Мек Аду, Па. — В суботу 8-го червня Окружний Комітет Відділів УНСоюзу Басейну Твердого Вугілля відбув тут свої річні загальні збори з участю в них головного предсідника Йосипа Лисогора, заступника гол. предсідника Володимира Сохана і гол. радного та обл. організатора Степана Гавриша. Збори започаткував молитвою парох місцевої української католицької церкви о. Левицький, а відкрив їх голова О.К. Михайло Гентош. Приявні вшанували, на заклик предсідника Зборів пам'ять покійного головного касира УНСоюзу бл. п. Івана Кокольського та мужа секретарки 382-го Відділу бол. п. Панька Гарлеста. Після прийняття протоколу з попередніх зборів, що його прочитала секретарка О.К. Гелен Словік, приступлено до звітів Окружної Управи, починаючи від голови, а кінчаючи звітами представників поодиноких Відділів. Короткий привіт до зібраних виголосив гол. редактор щоденника „Америка" Мстислав Дольницький, який завітав на декілька хвилин на збори.

Головний предсідник Йосип Лисогір у своєму слові зреферував рішення останніх річних нарад Головного Уряду, згадавши теж про вибір нового головного касира, досвідченого фінансиста Петра Пуцили. Опісля подав він короткий огляд акцій УНСоюзу для добра ук-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Новий атомовий договір схвалений у Політичній Комісії ОН

Об'єднані Нації. — Після 6-тижневих дебат на Політичній Комісії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй над договором проти поширення атомової зброї, прийнято там той договір в понеділок 10 червня ц. р. 92-ма голосами проти 4-ох, при 22-ох, що стримались. „Проти" голосували Альбанія, Куба, Танзанія і Замбія. Стрималися Франція, Арґентина, Бразилія, Індія, Еспанія, Португалія, Альжирія, Савді Арабія і 14 африканських держав, що мають близькі зв'язки з Францією. Франція і Комуністичний Китай заявили згори, що того договору не підпишуть. Політична Комісія ОН складається з усіх 124-ох членських держав ,але все одно її рішення мусять бути затверджені голосуванням на Генеральній Асамблеї. Припускають, що це станеться в найближчих днях. Договір проти поширення атомової зброї був виготовлений в 6-тирічних переговорах між ЗСА і СССР та прийшов до Об'єднаних Націй після кількарічних дебат на конференції роззброєння в Женеві. В наступному місяці текст того договору лежатиме в міністерствах закордонних справ, чи пак амбасадах ЗСА, Британії і СССР у Вашинґтоні, Лондоні й Москві для підпису. Він набере правної сили, коли підпишуть його ЗСА, Британія і СССР та найменше 40 інших держав, з важністю на 25 років. Договір стверджує, що неатомові держави відмовляються від права творити власну атомову зброю, а існуючі атомові держави зобов'язуються не постачати нікому тієї зброї, ані не помагати в її осягненні.

Ген. Вестморленд заперечує можливість „клясичної перемоги" у В'єтнамі

Сайґон. — Головний командант американських військ у В'єтнамі генерал Вільям Вестморленд, який став шефом штабу Армії у Вашинґтоні, перед своїм відлетом із Сайґону, в понеділок 10 червня ц. р. заявив на одногодинній пресовій конференції, що не можна сподіватися перемоги у В'єтнамі в її „клясичному розумінні" — внаслідку обмежених дій американського й південно-в'єтнамського війська. Ген. Вестморленд пояснив, що головною силою ворога є його постачальні лінії, які ведуть через сусідній Ляос. З політичних причин ЗСА не поширили своїх воєнних дій поза межі Південного В'єтнаму, тому ті лінії постачання можна тільки пошкоджувати, можна постачання ворога перепиняти, але не можна його припинити, відрізати. Генерал Вестморленд відмовився відповісти на запит журналіста, чи, послідовно, це не значить, що політичні мотиви продовжують В'єтнамську війну і спричиняються до збільшення жертв війни. Зате Вестморленд потвердив, що ситуація альянтів у В'єтнамі тепер дуже добра та що ворог виявляє виснаження і нездатність до будь-яких більших теренових воєнних операцій. Генерал Вестморленд підкреслив, що обстрілювання ворогом ракетами нічию Сайґону і спричинювання цим жертв серед цивільного населення — не має ніякого стратегічного значення. Однак ворог все ще розпоряджає стількома силами, що може протягати війну ще на довгий час.

ЗСА і Західня Німеччина погодилися щодо коштів війська ЗСА в Европі

Бонн. — ЗСА і Західня Німеччина осягнули порозуміння в справі коштів утримання американського війська на терені Німецької Федеративної Республіки. ЗСА мають там 210.000 військовиків і 160.000 членів їхніх родин. Вони коштують Америці річно кругло 800 мільйонів долярів, що становить величезне обтяження американського платничого балянсу. Західньо-німецький державний банк і група приватних банків закуплять американські державні бонди на суму коло 600 мільйонів долярів та крім того Західня Німеччина закупить за круглo 100 мільйонів дол. американську зброю і військовий виряд. В цій справі велись переговори у Бонні, в яких з американського боку брали участь заступник державного секретаря для політичних справ Юджин Ростов і заступник секретаря скарбу для грошових справ Фредерік Демінґ, а з німецького боку головним репрезентантом був Рольф Лагр, державний секретар у німецькому міністерстві закордонних справ. Подібну угоду мають також Британія і Франція з Західньою Німеччиною — в справі утримання їх військ на німецькій території.

Окружний Комітет Відділів УНС в Перт Амбою відбув свої чвертьрічні збори

Перт Амбой, Н. Дж. — Минулої неділі, 9 червня 1968 р. тут, в приміщенні Українського Народного Дому, відбулися чвертьрічні збори преставників Відділів УНС з Перт Амбою, Плейнфілду, Бавнд Бруку, Картерету, Ню Бронсвику, Менвил і інших місцевостей. Збори відкрив і ними проводив голова Округи Теодор Трензелюк, секретарювал п. інж. Володимир Янів. Про актуальні справи Округа доповідали, крім названих, також містоголови Округи, інж. Омелян Граб та д-р Юрій Срібний. Предметом доповідей і дискусії були справи ювілейного збільшення числа членів Відділів Округи, приміщення Окружного Комітету та коштів, зв'язаних з відбуванням зборів і діяльністю Комітету, поширення діяльности на культурні і спортові ділянки і ін. При обговорюванні організаційних справ, представники поодиноких Відділів зложили справоздання зі своєї праці, подаючи число придбаних в цім році членів та число втрат і плян дальшої праці. Підсумовуючи ці звіти, голова Округи Т. Трензелюк заохотив Відділи користати з допомоги в праці Окружної Управи та обласного організатора Ст. Гавриша. Він замкнув дискусію заявою, що доложить, разом з іншими членами Окружної Управи, всіх старань до того, щоб цього ювілейного року „Свободи" Округа виконала повну свою річну квоту й просив приявного на зборах гол. секретаря УНС, Ярослава Падоха, передати цю заяву Екзекутиві УНС. В своїй організаційній доповіді гол. секретор подав загальний стан УНС, а зокрема Округи, яка має всі можливості не тільки виконати, але й значно перевиконати свою квоту й заняти

(Закінчення на стор. 4-ій)

У Лондоні розпочали приспішену процедуру щодо видачі вбивника Кінґа

Лондон. — Внаслідку офіційного зголошення американської амбасади у Британії до британських міністрів внутрішніх і закордонних справ, британські власті видали тимчасовий розпорядок про видачу З'єднаним Стейтам Джеймса Ерла Рея, арештованого в суботу минулого тижня в Лондоні під призвищем Рамона Джорджа Снейда. ЗСА зголосили британським властям, що Рея пошукують, як запідозріленого у вбивстві муринського лідера Мартіна Лютера Кінґа у Мемфісі в стейті Теннесі 4 квітня ц. р. Однак британські власті арештували Рея на лондонському летовищі, закинувши йому подорожування за фальшивим пашпортом. Після арештування його — знайдено при ньому револьвер з 5-ма набоями та другий пашпорт. За ті провини він став уперше перед судом в понеділок 10 червня ,але це перше переслухання тривало тільки 4 хвилини і єдине слово, що його вимовив Рей, було „ні" на запит судді, чи він має якісь застереження проти правної процедури. Британська поліція сильно сторожить арештованого. Вперше в історії британського судівництва ревідували всіх, що входили до судової залі в минулий понеділок, включно з журналістами.

СКВУ і УККА вислали телеграми-співчуття родині сл.п. Роберта Ф. Кеннеді

За підписами Президента Світового Конґресу Вільних Українців о. д-ра Василя Кушніра і Президента Українського Конґресового Комітету Америки проф. Лева Добрянського були вислані з Вінніпеґу і з Вашинґтону в дні 6 червня телеграми-співчуття дружині покійного сенатора Роберта Кеннеді та його родині. В телеграмі від УККА згадано, що ще так недавно Покійний Сенатор прислав поздоровлення з нагоди 50-річчя Української Державности, і тим гостріше відчуття його втрати. У телеграмі від СКВУ зазначено, що Президія пересилає свої вислови найглибшого співчуття від імени всіх українців у вільному світі, репрезентованих у СКВУ.

Проф. Осип Андрушків ґранд маршалом під час ґрадуаційних церемоній в Сетон Гол університеті

Рекордове число 1,757 ґрадуантів одержало дипломи під час 108-ї з ряду ґрадуаційної церемонії в Seton Hall University в дні 8 червня 1968 р. Обі академічні процесії, ранішню для докторів і мастерів, і пополудневу для бачельорів очолював як ґранд маршал д-р Осип Андрушків, професор і голова департаменту математики. Між кандидатами на почесних докторів був сенатор Майк Менсфілд і архиєпископ Грецької Православної Церкви Яковос. Минулого року почесний докторат під час подібних ґрадуаційних церемоній вручено Його Блаженству Кардиналові Йосифові Сліпому. В церемоніях взяли участь також такі професори-українці: проф. д-р Василь Стецюк, голова департаменту клясичних мов, проф. д-р Микола Чировський, директор економічного відділу і п. Ігор Зелик, асистент професор соціології.

Із бенкету Золотих Роковин на ФКУ

На ліквідаційному засіданні Ювілейного Комітету, який влаштував бенкет з нагоди 50-річчя Української Національної Революції, Відродження Збройних Сил України і Проголошення Самостійности одноголосно схвалено передати дохід із цієї імпрези в сумі 860.00 долярів на Фонд Катедри Українознавства при Гарвардському Університеті.

На світлині бачимо д-ра Володимира Гука (перший зліва) відомий лікар - хірург, голова Відділу УККА в Нюарку і голова Ювілейного Комітету та Мирона Стебельського, голова ОбВУА і екзекутивний голова Комітету — вручать чек проф. д-рові Миколі Чировському, містоголові Наукової Ради ФКУ, який є теж головою департаменту економії у Сетон Голл Університеті.

Приглядаються передачі чека для ФКУ: (зліва) майор Іван Тарнавський, другий містоголова Ювілейного Комітету і голова Б-тва Дивізійників, Контантин Степовий, перший містоголова Комітету і голова Т-ва Прихильників УНР та Андрій Мицьо, третій містоголова Комітету і олішній голова кол. Вояків УПА ім. ген-хор. Тараса Чупринки в Нюарку.

Ліквідаційні збори Комітету, що під проводом місцевого відділу УККА улаштував 50-річчя Української Національної Революції, Відродження Українських Збройних Сил і Проголошення Української Самостійности, відбулися з кінцем березня ц.р., а величне Свято-бенкет відбулося 21-го січня 1968 р. в „Субербан Готель" в Іст Ареднж. Н Дж. з участю сенатора Г. Вільямса, двох конґресменів, посадника Ірвінґтону, судді М. Вагнера і генерала УНР, учасника Визвольних Змагань А. Валійського. Українська громада об'єднано й чисельно явилася на цей Золотий Ювілей. Ліквідаційні збори відкрив і ними проводив екзекутивний голова Комітету Мирон Стебельський, який особисто багато вложив праці для вдалого завершення Ювілею. Контрольна Комісія під головуванням д-ра І. Карапінки перевела контролю і ствердила, що всі прихідні і розходові позиції були підтверджені відповідними документами. Чистого прибутку із Бенкету залишилося 860 дол. На пропозицію М. Стебельського одноголосно вирішено згадану суму грошей передати на Фонд Катедри Українознавства при Гарвардському Університеті.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 9118.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Торгівля смертю

У З'єднаних Стейтах Америки гине щорічно кругло по 10.000 осіб від стрільної зброї — у нещасливих випадках, убивствах і самогубствах. Ця країна найбільшої свободи дає також найлегші у світі можливості набути будь-яку стрільну зброю — від наймодернішого далекобійного кріса до мініятюрної пістолі. „Придбати собі пістолю, — казав недавно президент Джансон, — так само легко, як замовити кошик з овочами чи картон цигарок". Перший закон, який узагалі стосувався стрільної зброї, прийнято в ЗСА щойно в 1934 році у зв'язку з атентатом проти Френкліна Рузвелта в 1933 р. на Маямі, коли сам Рузвелт уцілів, але згинув посадник Шикаґа Антон Чермак. Убивник, Джузеппе Занґара, купив був автоматичну пістолю в льомбарді (заставній крамниці). Отож той закон утруднював тільки торгівлю скорострілами, машиновими пістолями, т. зв. обрізами, глушниками на рушниці і тишими „спеціяльними" пістолями. Однак, залишав свобідною торгівлю пістолями й револьверами, безпосередньо та через поштове замовлення.

Власне через листовне замовлення у відповідь на газетну рекляму — Лі Гарвей Освалд купив карабін з далековидом, з якого застрелив у 1963 р. президента Джана Ф. Кеннеді. В 1966 р. Чарлз Вітмен застрелив з вежі Тексаського університету 14 осіб. Але зголошений у зв'язку з тими вбивствами законопроєкт перележав в Конґресі аж до минулого тижня. У рамах загального закону про боротьбу проти злочинів прийнято тепер також заборону продавати стрільну зброю за поштовим замовленням особам з іншого стейту і заборонено безпосередньо продавати таку зброю особам нижчим за 21 рік. Але мисливські рушниці всіх типів вільно й надалі продавати без обмежень.

У ЗСА залишився по нинішній день дивний культ зброї, що існує ще від піонерських часів, коли то мати зброю належало до „доброго тону" й було наче доказом зрілого мужеського віку. Крайова Рушнична Асоціяція нараховує кругло 1 мільйон членів. Вона є головним „лаббістом" в Конґресі, що бореться проти будь-якого обмежування торгівлі зброєю. В останньому році продано в ЗСА 2,000.000 крісів і пістоль. Убивство Роберта Кеннеді теж не переконує звеличників свободи в надбанні смертоносної зброї. Це правда, що злочинець знайде спосіб вбити свою жертву. Але не слід облегшувати йому виконання злочину. Безконтрольна торгівля зброєю є нічим іншим, як торгівлею смертю.

Молоді хвилі

З різних сторін світу надходять повідомлення про неспокої серед молоді, особливо високошкільної, себто тієї, яка в близькому майбутньому займе керівні місця в своїх країнах. Бурхливі неспокої серед молоді відбуваються одночасно і у вільному світі, і в світі комуністичному. Вже тому це явище заслуговує на особливу увагу.

Керівник англійського Інституту наук і технології в Манчестері проф. Лорд Бавдін, розглядаючи причини заворушень високошкільної молоді в Англії, прийшов до таких висновків: частина з-поміж студентів, які беруть участь у виступах, домагається підвищення стипендій — хоча в Англії студенти мають найвищі в світі стипендії; вони хочуть мати більше голосу в плянуванні студій і в керуванні високими школами; за багатьма молодими ідеалістами — приховуються комуністичні аґенти, здебільшого під маркою пацифістів, аж до анархістів включно. Ці висновки більшою чи меншою мірою стосуються й молоді в інших вільних країнах Заходу. В Західньому Берліні відбувалась студентська демонстрація під виразним політичним кличем: об'єднання двох Німеччин в одну, з негайним виведенням американських військ ... без згадки про совєтські окупаційні війська.

Самозрозуміло, не можна приписувати американській студентській бунтівливій молоді самого лише комуністичного впливу, який подекуди є. Молодь покликана вносити в життя світу щось своє, нове, бо без нових ідей не було б світового прогресу. Молодь, наприклад, виступає проти застарілих форм відокремлення професури від студентів і т. п. Але там, де злочинна комуністична рука намагається використати будь-яке невдоволення серед студентської молоді, там треба викривати заколотників.

Комуністичні підступні задуми викривати не важко: треба розповідати американським та іншим студентам про умови життя в СССР, про антимосковські виступи польської молоді, про вимоги чеської та словацької молоді покінчити з московсько - совєтською диктатурою, про понад 200 молодих українських інтелектуалістів у Мордовії ... Якщо ми будемо про це розповідати, то цим тільки допоможемо західнім студентам у їх шуканнях кращого світу.

Степан Женецький

ЧИ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНУ ЧЕКАЄ ДОЛЯ УГОРЩИНИ

З початком 1968 року, коли в Чехо - Словаччині усунуто від влади послушного Москві сталініста Антоніна Новотного, а на його місце обрано Александра Дубчека, який почав уводити демократичні зміни, про цю державу широко пише світова преса, а політичні коментатори на різні лади обговорюють її дальшу долю.

А коментувати й обговорювати направду є що: Чехо - Словаччина, що донедавна була, після Східньої Німеччини, найвірнішим сателітом Москви — нагло, так би мовити, за одну ніч, стала майже незалежною державою і бажає жити своїм власним життям.

Унезалежнення, лібералізація і демократизація, що їх почав запроваджувати А. Дубчек, небезпечні для Москви тим, що вони можуть заразливо подіяти на решту сателітів, які залишилися ще вірними Кремлеві — на Східню Німеччину, Болгарію, Угорщину і Польщу. Звідси такий неспокій і метушня серед комуністичних провідників: наради в Дрездені, виклик Дубчека до Москви та прибуття до Праги прем'єра СССР Косиґіна з високими військовиками і з головнокомандувачем совєтських збройних сил Ґречком на чолі.

Обговорюючи зміни в Чехо - Словаччині, політичні коментатори застановляються над головним питанням: чи Москва буде мовчки приглядатися як Дубчек виводитиме з-під її впливу Чехо-Словаччину, чи примусить своїми танками чехів бути слухняними, як це 12 років тому зробила з угорцями?

Цікаві міркування на цю тему висловив знавець московсько - комуністичних справ Геррі Шворц у „Ню Йорк Таймсі" з 13 травня ц. р. в статті „Комуністичні яструби й голуби".

Автор тієї статті вважає, що серед комуністичних проводирів як у самій Москві, так і вірних їй сателітних країнах, думки щодо збунтованої Чехо - Словаччини поділились: одні за те, щоб силою привернути Прагу до послуху, і цих Г. Шворц називає за американським прикладом „яструбами", а другі, що їх називає він „голубами", проти вживання сили, бо це могло б викликати політичні комплікації, навіть привести до третьої світової війни; вони радять мирним способом укоськати Дубчека, щоб він не йшов задалеко зі своїми реформами. І саме через ці різниці у поглядах комуністичних проводирів, гадає Г. Шворц, не дійшло досі до військової інтервенції СССР у Чехо-Словаччині.

До „яструбів" Г. Шворц зачисляє провідника Східньої Німеччини Вальтера Ульбрихта, комуністичного московського ідеолога М. Суслова, генерального секретаря КПСС Л. Брежнєва та групу ген. Мочара в Польщі. До „голубів" зачисляє він прем'єра СССР Косиґіна та угорського прем'єра Яноша Кадара, якого настановила Москва після здавлення протикомуністичного повстання на Угорщині в 1956 році.

Цей поділ думок між комуністичними провідниками відносно подій у Чехо - Словаччині Г. Шворц порівнює до дискусії, що ведеться між „яструбами" й „голубами" в ЗСА у справі війни у В'єтнамі. Одначе, пише він, такі дискусії в комуністичних державах відбуваються у відмінний спосіб, як у ЗСА: тут вони провадяться публічно — в пресі, радіо, а в комуністичних державах у таємниці, тільки серед самих провідників.

Подібний поділ думок, пише автор, серед московських провідників був 12 років тому, коли почалася революція в Угорщині. Тоді також серед них не було єдности думок, що робити: одні були за те, щоб не мішатися до угорських подій, а другі радили силою привернути там послух Москві. Спершу перемогли „голуби", внаслідок чого совєтські війська покинули Будапешт, і тоді скинуто комуністичний уряд, а на його місце встановлено демократичний уряд Імре Надя. Та після кількох днів у Кремлі перемогла група „яструбів", і вони дали наказ вернутися совєтським військам до Будапешту, які здавили угорську революцію.

На підставі секретних відомостей на Заході знають, що маршал Жуков був проти совєтської інтервенції в Угорщині. За здавлення силою угорського повстання був Нікіта Хрущов, який запевняв, що ЗСА не дадуть збройної допомоги угорським повстанцям. Після здушення повстання маршал Жуков був знятий з посту головнокомандувача совєтських збройних сил, а Хрущов скріпив свою позицію в Кремлі.

Для кремлівських „яструбів" цілком ясно, що лібералізацію в Чехо - Словаччині треба загамувати і послух Москві привернути силою. Треба, щоб Новотний, звернувшись до комуністичних країн за допомогою, покликав „справжній робітничо-селянський уряд ЧССР". На його заклик війська Східньої Німеччини, Польщі і Угорщини, піддержані совєтськими відділами, ввійшло б до Чехо - Словаччини, усунули Дубчека і відновили владу Новотного.

„Голуби" нібито твердять, що військова інтервенція в Чехо - Словаччині не є такою легкою справою, як то здається „яструбам". Передусім невідомо, як на такий крок зареаґували б ЗСА і західні держави. І хоч „яструби" запевняють, що ЗСА не піддержали б чеських лібералів, як не піддержали угорських повстанців, ще не знати, як зареаґували б на інтервенцію СССР Югославія і Румунія. Також невідомо, як до цього поставився б червоний Китай, який у 1956 р. підтримував Москву, коли напала вона на Угорщину. Вмарш совєтських військ до Чехо - Словаччини міг би заохотити Мао Тсетунґа до інтервенції у Монголії. Збройне втручання СССР у справи ЧССР завдало б також великої політичної і моральної шкоди для Москви в цілому світі, бо тоді всі говорили б: СССР проти вмішування американців до війни у В'єтнамі, але сам напав на ЧССР тільки тому, що йому не подобається уряд його сусіда.

Геррі Шворц закінчує свої цікаві міркування припущенням, що комуністичні „яструби" і „голуби" в Кремлі ще не вирішили, що зробити із збунтованою Чехо-Словаччиною.

Чи Москва зробить з Чехо - Словаччиною те саме, що зробила з Угорщиною в 1956 році? Мабуть, ні, бо сучасна політична ситуація не є сприятливою для Кремлю. В 1956 р. СССР використав війну в Єгипті, до якого була спрямована вся увага Заходу і ЗСА. Та й не було ще тоді совєтсько - китайського конфлікту.

Леся Храплива

КОЛИ Ж ЦЯ НІЧ ПРОМИНЕ?..

Питання це насуває нам недавно видана книжка-оповідання для молоді Володимира Радзикевича „Ніч проминула". Можна справді щиро привітати Спілку Української Молоді із першим, таким вдалим випуском її Юнацької Бібліотеки.

Що звертає увагу вже при першому погляді на книжку — це її зразкове оформлення. Воно особливо важливе у книжці для дітей чи молоді. Маляр Богдан Певний виготовив для цієї книжки понад 30 заставок - образків, що дають знаменитий приклад умілого поєднання традиційних елементів української бароккової графіки з модерними напрямками цього мистецтва. Таке оформлення одночасно віддзеркалює і дух епохи, в якій відбувається дія, і дає молодому читачеві картини в такому стилі, до якого він звик і який може зрозуміти. Немаловажна це справа для читача, щоб ілюстрації віддзеркалювали точно не лише зміст книжки, але й питомий їй настрій. Щоб це осягнути, ілюстратор мусить глибоко п р о с т удіювати зміст твору і докласти багато старань, перевести багато побічних студій. І треба признати, що мистець впорався із своїм завданням блискуче.

Спілка Української Молоді подарувала цю цінну книжку не лише своїм юним членам, які природньо повинні б на неї найживіше зареаґувати. Це багатий дар також усій українській молоді, яка має привілей користуватися творами українського духа без обмежень та заборон. Це — громадський осяг непересічної ваги, як і належне віддання почести покійному авторові, що трудився все своє життя для української молоді і, мабуть, не мав більшого бажання, як навіть після своєї фізичної смерти залишитися серед неї і творити їй добро.

„Ніч проминула" звучить радісно й бадьоро, по - молодечому. Автор свідомо взяв для свого твору історичне тло з часів полковника Семена Палія, коли козацтво на Правобережжі проганяло польських панів і, здавалося, наближалося швидкими кроками до суверенности на власній землі. До того ж і вся дія оповідання прямує до доброго, радісного, переможного закінчення, що змушує вірити в перемогу добра над злими силами не лише в книжці, а й у кожній життьовій ситуації.

Чому ж тоді нетерпеливо питати та тривожитися, „коли ж ця ніч промине?" Хоч діждалися ми такої гарної появи у нашій молодечій літературі, одначе, причин для тривоги таки багато. Не лише в Україні ще й сьогодні, як писав Микола Куліш у „Патетичній сонаті", „ніч така велика, як Росія, а Росія, як ніч". І ми стоїмо безрадні та безсильні перед терпіннями наших братів. Та що гірше — тут, де ми вільні і могли б творити й розвивати все те, що там стає підставою для обвинувачень і засудів, часто також зустрінеш прояви ночі. Ночі тим страшнішої, що ніхто силою її не заводив, ніхто й проти нашої волі не зумів би її вдержати.

Численні, не раз навіть дуже поважні видання творів нашої науки й літератури у вільному світі казали б вірити, що у нас панує ясний день. Але коли поглянемо, як глибоко заходить світло українського слова в гущу нашої громади, як сильно заторкує воно свідомість, почування, волю кожної одиниці, доведеться розвести безсило руки над безпросвітністю ночі.

Не страшні сотні, тисячі, а то й десятки тисяч українських книжок, що припадають курявою на книгарських полицях. Страшне те, що вони говорять: — Хто й у якому напрямі формує духовість нашого громадянства, головно ж нашої молоді, дітвори, коли ми свідомо відсепаровуємося від природнього носія української думки — від українського друкованого слова? Коли в нашій зорганізованій громаді можливе хоч би таке, що представниці О б ' єднання Працівників Дитячої Літератури не допускають на зборах до голосу, мовляв, „ви і так нічого розумнішого не скажете, як про книжки"... І таке оправдання на терені громадської установи приймається, як правильне. Воно не викликає протестів ні в кого..

Хто живе нашим громадським життям, та ще й з відкритими очима, той міг би навести із власної практики ще не один такий приклад. Та не в тому справа, щоб перечисляти їх усі й огірчуватися безцільно.

Справа тільки в тому, щоб не вважали ми вичерпаними всіх своїх національних обов'язків, коли голосно запротестуємо проти русифікації шкіл чи низьких тиражів українських книжок в Україні. Це теж потрібне,

(Закінчення на стор. 4-ій)

Людмила Коваленко

ПРО УКРАЇНУ БЕЗ УКРАЇНИ

У цій розкішно виданій книжці* про мистецтво степів більше як половина матеріялу стосується розкопин могил в Україні та похованих у них знахідок мистецтва.

На підставі стилю цих мистецьких виробів автор пробує начеркнути рух народів і племен по степах Азії та Европи аж до Чорного моря, починаючи від VIII-VII ст. перед Різдвом. Основною прикметою, на якій автор базує свої твердження і яка служить йому за провідну вказівку щодо споріднення чи взаємовпливів цих племен, є т. зв. „тваринний стиль" орнаментів, викопаних у різних степах Азії, Причорномор'я і Кубані.

Здавалося б, що тут автор не може обійтися без згадок про Україну. Але ні, він згадує її лише один раз, і навіть в індексі назв, після слова „Україна", поставлено, як рівнозначник — „Росія" і в дужках додано „південна".

Коли ми поглянемо на список наукових праць, на які автор посилається, то побачимо, що він майже цілком складається з імен російських учених, з додатком німецьких та деяких інших (фін, швед, француз і т. д.).

Як і належиться німцеві, автор з великою пошаною ставиться до тверджень і теорій російських учених, зокрема Ростовцева, а також учених совєтського часу, при чому приймає, як звичайну річ, що на розкопи і дослідження р о с і йських „курганів" приділено так багато сил і коштів, а на розкопи українських могил — так мало.

Правда, він один раз осудив хижацьке пограбування дорогоцінних знахідок царатом, і тоді власне й ужив отого слова „Україна". Звучить в книжці це так:

„Стародавні джерела, на яких ми досі спирались, цілковито мовчать про існування незалежного мистецтва скитів. Ця проблема з'явилась лише тоді, коли Україна була скорена царями, бо після цього стало можливим робити розкопи розкішних королівських поховань, які знайдено по всій країні — хоч ці розкопи різнилися від чистого грабунку тільки тим, що вони були санкціоновані державою і що найкращі речі були забрані до імперської скарбниці, а тільки речі нижчої якости були розкидані по кількох менших музеях і колекціях (стор. 30).

З цього виходило б, що автор знає історію України бодай настільки, щоб писати, що вона була скорена російськими царями і що вони забирали в Петербург і Москву все найкраще, при чому спочатку найкращим вважалось не те, що краще чи цікавіше з мистецького боку, а те, що мало більшу реальну вартість — золоті речі, якими тепер пишається музей Ермітаж у Ленінграді.

Але, здається, можна зробити висновок з його натяків, що він вважає населення України за нащадків колишніх „селян", тобто хліборобів, що жили мирно на своїх степах, розвивали своє мистецтво, частинно під впливом Греції, і були підкорені скитами та пізнішими сарматами, які, на думку автора, ділилися на кілька племен, як роксоляни, анти, але з яких тільки аллани лишились жити на тих просторах.

Але все це — степи, населення України, його працюри, залишки їх мистецтва — покривається далі єдиною нівелюючою назвою „південна Росія". Цю назву автор, мабуть, узяв від російських учених, яким не насмілюється суперечити навіть тоді, коли йдеться про їх політично - націоналістичні переконання.

Як німець, автор виразно віддає перевагу воїнам-завой о в н и к а м, нордійським бльондинам, якими малює сарматійців Геродот, над мирними племенами фраків. Здається, ніцшеанська доктрина про переможну білляву бестію, підтримана гітлерівською гістерією, все ще впливає на психіку німецьких учених.

Цікаво було б довідатись, чи українці в Німеччині встигли зареаґувати на цю книжку за чотири роки, що минули від дня її виходу. Якщо ні, то думаю, що такі наші археологи, як проф. Пастернак, як доц. Неоніля Кордиш - Головко та інші, повинні відповісти Карлові Еттмарові. Зробити це можна через видавництво Holle Verlag G.m.B.H., Baden-Baden, Germany, яке видало його книжку німецькою мовою і зробило переклад цієї книжки англійською. Не можемо пропускати жадних наукових чи псевдонаукових теорій, в яких ігнорувалось би Україну, як окрему етнічну і виразно оформлену в мистецтві народність.

До речі, цікаво знати мені, як ляїкові в археології, таке: Еттмар вважає, що тваринний стиль в орнаментиці характеристичний для скитів Понтійського району і водночас натякає, що наслідниками скитів є росіяни, наводячи навіть переклад відомого вірша Александра Блока:

Да, скифы мы, да,
азиаты мы,
С раскосыми и жадными
очами!

Проте, ми знаємо, що на наших народніх писанках ще й досі зберігається риба (яку Еттмар підкреслює в ранніх скитських орнаментних мотивах) і тварини з підігнутими ногами, як лані, що їх Еттмар вважає за характеристичний для скитів мотив, на підставі появи якого він у багатьох випадках встановлює впливи на різні племена, а через це і можливості різних комбінацій народів на сибірських, кубанських і українських степах до великого переселення народів.

Все це питання тісно пов'язані з розшуками нашого походження, наших працюрів, і бажано було б, щоб наші вчені таки відізвались якщо не в німецьких археологічних журналах, посилаючись на англійський переклад книжки, то принаймні в англомовних.

*) Arts of the Steppes. By Karl Jettmar. Grown Publishers, Inc., New York. German edition 1964, English translation 1967.

СОЮЗОВЦІ! ВСІ БЕЗ ВИНЯТКУ ЗУСТРІЧАЙМОСЯ З ЧЛЕНАМИ ЕКЗЕКУТИВИ УНСоюзу НА ОКРУЖНИХ ЗБОРАХ. НЕХАЙ НА НИХ НЕ ЗАБРАКНЕ НІКОГО З ВАС!

Михайло Данилюк

ВЕСНЯНІ ФРЕСКИ

(Репортаж)

(1)

Полетіти до великого міста, відвідати громади та осередки на сході Америки — це справа не тяжка. Гірше — летіти назад, зокрема скромному провінціялові, і готувати традиційний „звіт" вибагливим приятелям, які з зацікавленими очима виглядатимуть інформацій про те, „як там стоять справи".

Бог його знає, як там вони собі стоять, але я звітів не люблю зроду, бо вони у нас надто довгі й формалістичні, іноді нудні, і їх автори часами шукають шкварки в молоці, а то загально ствержують, що, мовляв, усе дуже чудове, або все геть погане.

Тож, взявши до уваги конституційні права вільної людини, я вилітав у сторону задимленого Ню Йорку з твердою постановою ніяких звітів не готувати. Зрештою, чому б цього не зробити кваліфікованим, сказати б, хронічним звітодавцям? Мені хотілося — хоч і ідучи в ділових справах — пролетітися весною, лише подивитись і побачити.

Маючи, отже, таку власну резолюцію в кишені, я летів з легкою думкою джетовим літаком, який, махнувши крилами та порскнувши мільйонами кубометрів перегорілого повітря, викинув мене на десять миль угору і майнув у сторону сонця, яке на землі щойно показувалось засоромленим диском.

Я дивився, як далеко під літаком на матері-землі втікали кудись ліси й озера зеленої Міннесоти, і пробував угадати, чи так само виглядає з висоти моя заворожена Волинь, яку я залишив чверть століття тому не літаком, а повстанськими кіньми, пересуваючись у Карпати. Адже й вона має ліси, річки, озера, але я їх ніколи не бачив з висот, хіба у снах.

Якось поет з України, що проїжджав Америкою, описуючи свої знайомства із земляками, назвав подібні почування „ностальгією". Я дивлячись з літака на американські ліси, думав про щось інше: найбільшу реальність, якої чужинне „вето" позбавило Батьківщину моїх предків. Бо коли українець в Америці міг стати винахідником комунікаційного сателіта, коли українець за залізною завісою міг стати передовим астронавтом, то чому така ж людина не могла б побудувати та вести своє власне летунство в своїй власній країні? Це не лише ностальгія побачити свої ліси з висот, це бажання бачити їх із свого літака, веденого своїми пілотами ...

Думаєте, що це забагато, як на добу, коли відбувалася конференція Прав Людини в Тегерані? Я не думав так, але коли мій літак тріпнувся в „повітряній трубі" і махнув крилом, котрась група електронів перемістилась у моїм мозку на інше місце. І знечев'я увага зосередилась на тому Тегерані і на тій конференції, в якій брали участь своєрідні делеґати української громади у вільному світі. Заворушились знову наші земляки. І котрий це вже раз?

Наростало почуття гордости, що ми ростемо. Ростемо, не зважаючи ні на що. І куди нас тільки не носить по широкому світі? А котрийсь усміхнений електрон закрутив у мозку думку, що носить нас кругом та ще й літаками. Справді, думаючи про Тегеран, я був вдячний техніці, що вона видумала літаки і дала нашим людям можливість до нього попасти і робити своє діло. Що було б, якби довелось їхати волами? Таке колись бувало, та й тепер іноді трапляється ... Приємно лоскотала радість, що наша громада помаленьку переставляється на думку і дію, яка йде впарі з сучасною технікою.

Долітаючи до сірого Ню Йорку з видовженими носами хмародерів, я так і не вспів вирішити, чи моя Волинь виглядає з висот так само, як Міннесота, чи таки краще? ..

***

Замовленої в готелі кімнати я не мав. Тож довелося вкотитися з волинським розмахом, і мені кімнату таки дали. Ліфт викинув мене на двадцять п'ятий поверх того самого готелю, де я був минулої осени на СКВУ. Важко було стриматися від спроби відтворити в пам'яті картини конгресу, і я з'їхав униз і взяв спорожнілим коридором напрям до залі, де відбувався цей наш перший конгрес.

Величезна заля стояла пусткою, по кутах дрімала тиша. Я замкнув за собою двері, і вона стала ще глибшою. В уяві — чергова сесія Світового Конгресу Вільних Українців.

У тиші пручались картини по голих стінах, перескакували портрети, клацали мегафони, бринів роєм шум у залі, ловились окремі слова, уривки промов. До голосу конгресу — мов громом — долучився голос з України: це ж тоді вперше появилась книжка Чорновола...

Я думав над цією справжньою зустріччю українців, вільних тут і нескорених там. А все ж, у трагізмі нашої нації бувають і світлі моменти, зокрема тоді, коли „контакт" дає спільну іскру. На нас дивились очі з мордовських в'язниць і концентраків, із-за руїн понищених історичних пам'яток, із сторінок п о к о н ф іскованих праць. На нас дивились очі, а ми — яке щастя! — повернули до них свою душу. Це ж лише той момент, коли ми повністю повернули тоді свої думки до кореня свого існування, як еміґрація, повернули душу до Батьківщини предків і її потреб, — визначив справжнє слово „вільні". І конґрес став конґресом. Він став компютером потреб „там" і призначення „тут". В уявній сцені конґресу ввижались у сутінках дрімаючої залі обличчя членів президії, діячів культури з совєтських в'язниць і порізані дроти мордовських таборів.

... Згодом я стояв біля вікна у своїй кімнаті і дивився на хмародери. Навпроти готелю на місці якогось розібраного залізо-бетонового кольоса будували новий, ще вищий. І я з двадцять п'ятого поверху задирав голову, щоб побачити його вершок. Я стояв у центрі цивілізації, на хребті двадцятого століття, але на місці недавно розібраного хмародера, хоч і світила вже сталевим кістяком нова споруда, все ж говорила вона, що і залізо, і бетон не вічні.

Я стояв на двадцять п'ятому ребрі цивілізації і думав про культуру. Про вічність людства і націй, про їх духові надбання. Ось краплинку цього людства видно з мого двадцять п'ятого поверху, як вона метушиться комашнею по вулицях. Чим вони живуть? Адже не тільки залізом і бетоном. Але цього не просякнеш, дивлячись з висоти залізного кістяка. Треба шукати інших об'єктів, з яких можна було б обсервувати.

(Далі буде).

ДОПОВІДЬ У 86 ВІДДІЛІ СУА В НЮАРКУ

Нюарк. — В четвер 13-го червня ц. р. відбудеться заходами 86-го Відділу СУА в Нюарку, в домівці „Чорноморської Січі" при 688-690 Сенфорд Еве., доповідь мгр. Романа Ільницького на тему „Політична характеристика останніх подій в Україні і їх провідних діячів". Під час доповіді будуть показані портрети українських письменників у виконанні мистців Богдана Титли й Ярослава Вижницького. Початок година 8 веч.

Пам'ятник Т. Шевченкові в Буенос Айресі

У серпні 1967 року уряд Арґентини за старанням Української Центральної Репрезентації державним законом ч.: 17.830 дозволив українській спільноті в цій країні здвигнути в її столиці Буенос Айресі пам'ятник Тарасові Шевченкові, найбільшому поетові, генієві та борцеві за національне і соціяльне визволення нашого народу. Виконуючи диспозиції вищеназваного закону, міське правління Буенос Айресу в лютому 1968 року окремим декретом ч. 1042 призначило площу під будучий пам'ятник Т. Шевченкові в одному з найкращих парків цього багатомільйонового міста „Палермо" в сусідстві пам'ятників президента ЗСА Джорджа Вашинґтона, президента Арґентини Домінго Ф. Сарміснто та ін. діячам.

Українська громадськість, перебираючи на себе відповідальність за будову пам'ятника, негайно оформила відповідний Комітет Будови Пам'ятника Т. Шевченкові в Буенос Айресі та приступила до інтенсивної праці. Комітет виділив з-поміж себе три Комісії: Проєктивно-будівельну, Фінансову і Інформативно - організаційну і при їхній допомозі розв'язав майже всі підставові проблеми, зв'язані з організацією будови Пам'ятника. Вже розписано поміж українськими скульпторами у вільному світі конкурс на найкращий проєкт пам'ятника, призначивши відповідні нагороди (1.500, 1.000 і 750 дол. та три почесні відзначення), як також зорганізовано при всіх українських товариствах філії Комітету для збірки фондів на будову пам'ятника.

Досі більше десятка визначних українських скульпторів попросили від Комітету додаткових пояснень та є надія, що візьмуть участь у конкурсі, присилаючи свої проєкти пам'ятника. Також і філії Комітету розвивають активну діяльність зі збіркою фондів під кличем — „Будова пам'ятника Т. Шевченкові в Буенос Айресі, це справа національної чести українського патріота в Арґентині".

Помимо економічної депресії в цій країні, кількість фундаторів з кожним днем зростає, між якими появилися також поважніші пожертви українських патріотів, прим., Всеч. отець Дмитро Поперечний, капелян української громади в Кордобі, із своїх скромних ощадностей пожертвував 100.000 арг. пезів (економічна рівновартість 1000 ам. долярів). Вслід за цим заможніші громадяни, наслідуючи цього українського патріота, складають по 100.000, 50.000 і 10.000 арг. пезів, хоча не бракує при цьому й менших сум від менш заможних українців, але всіх їх одушевляє одна і та сама провідна ідея здвигнути в столиці Арґентини величний пам'ятник Т. Шевченкові, як символ нашої духової нерозривности з українським народом на рідних землях, як доказ вірности Його заповітам та як свідка перед чужинцями про безперервну боротьбу нашого народу за свою національну і соціяльну свободу.

Коментуючи зусилля наших братів по крові в Арґентині, сконцентровані над будовою пам'ятника найбільшому Синові України в столиці цієї країни, ми уважаємо, що українські спільноти в країнах економічного добробуту, а головно в ЗСА та Канаді, не можуть приглядатися із складеними руками. Пам'ятник Т. Шевченкові в Арґентині разом із такими ж пам'ятниками в Канаді, ЗСА та Бразилії, стане черговою відповіддю червоним окупантам України та свідоцтвом солідарности українців на американському суходолі з нашим народом в його боротьбі за свободу і державність.

Сподіваємося, що не тільки спонтанно, як було досі, але й організовано вся наша суспільність прийде з ефективною матеріяльною поміччю, необхідною для реалізації цього великого загальнонаціонального діла, яку можемо дуже добре координувати з допомогою всеукраїнських центральних установ — УККА, КУК та Секретаріяту СКВУ.

Клівленд, Огайо

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

Заходом Українських Злучених Організацій відбувся 30-го березня в залі „Чарлс Муні Гай Скул" Шевченківський Концерт з гостинним виступом співачки Торонтонської Опери Роксоляни Росляк.

Проф. Василь Іванчук виголосив змістовну і цікаву доповідь, яку публіка прийняла з захопленням.

Концерт прикрасила своїм чудовим сопраном Роксоляна Росляк. Вона гарно презентується і почувається свобідно на сцені. Вже після виконання творів „Хустина" — Лисенка і „Плавай, плавай лебедонько", Стеценка помітна повна контроля голосу і знаменита школа співу. В „На вулиці не весело, в хаті батько лає" — Заремби, так як і у виконуванні попередніх творів, добре динамічне тінювання та досконала дикція.

Учениця школи українознавства імени Т. Шевченка Вікторія Морозинська зі зрозумінням продеклямувала „До Основ'яненка". В збірній деклямації: „Вибір Гетьмана" взяли участь: Христя Хома, Оксана Рощаковська, Христя Гук, Зенон Кріслатий, Богдан Балагутрак, Андрій Винярський і Мирон Стахур. Деклямацію Олі Раточко „Кавказ" публіка тепло прийняла.

Серед бурхливих оплесків публіки входить на сцену Роксоляна Росляк. Вона досконало інтерпретує В. Заремби „Над Дніпровою сагою стоїть явір між лозою", В „Пісні до місяця" з опери „Русалка" Двожака крім вдалого передання задуму композитора помітна добра техніка співу. Наша співачка нагородила захоплену публіку наддатком піснею Мюзетти з опери „Ля Богем" — Пуччіні.

Фортепіяновий супровід спочивав у руках досвідченого акомпаніятора Стюарта Гамілтона, який показав себе рівнорядним партнером співачки. Виступ Роксоляни Росляк в Клівленді залишиться незабутнім спомином.

На наших очах росте співачка світового маштабу з непересічними голосовими даними.

В другій частині концерту виступив відомий хор „Дніпро" під диригентурою Е. Садовського. В „Лучу в неволі" — Січинського тенорове сольо добре, виконав дзвінким голосом Ю. Оришкевич. В кантаті „До 50-тих роковин смерти Т. Шевченка" — Лисенка солістами були: Р. Пестик і О. Мороз. „Заповітом" — Стеценка закінчено святочний концерт.

Мирон Шияк

НТШ вшанувало 80-ліття смерти Юрія Федьковича

Філологічна Секція НТШ влаштувала 18 травня в Українському Інституті Америки в Ню Йорку Наукову Конференцію для вшанування 80-ліття смерти „соловія Буковини" Осипа Юрія Федьковича. Конференцію відкрив проф. В. Чапленко, порівнюючи Федьковича, піонера відродження Буковини, з Шашкевичем, Кухаренком і Костомаровим, та вказуючи на його всеукраїнське значення.

Першу доповідь виголосив о. протопресвітер О. Іванюк про Федьковича як пробудника українського культурного життя на Буковині, який перший заговорив у своїх творах народньою українською мовою. Д-р І. Новосівський доповідав про Федьковича як людину. Переповідаючи невдачі життєвого шляху письменника, прелеґент вказав на прикмети характеру Федьковича, а саме на його людяність, теплоту почувань до людей та на його моральне, християнське життя. Д-р О. Соколишин доповідав про Федьковича в оцінці Івана Франка, який збирав літературну творчість Федьковича та як перший її дослідник відкрив великий талант цього письменника.

На закінчення проф. П. Савчук доповідав про творчість Фдьковича як лірика, повістяра і драматурга та його вклад в українську літературу.

Р. К.

ПОМЕР В. ҐВІНЕР

Моріставн, Н. Дж. — В понеділок 10-го червня тут у шпиталі помер св.п. Вілям Ґвінер, член 25-го Відділу Українського Народного Союзу, один з найпопулярніших між місцевими українськими громадянами. Тіло в похоронному заведенні Літвина і Литвина в Ірвінґтоні.

Ділимося з Українським Громадянством сумною вісткою, що дня 29-го травня 1968 року відійшов у Вічність
МИСТЕЦЬ-МАЛЯР

бл. п. ВІКТОР ЦИМБАЛ

дійсний член Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, видатний і заслужений ілюстратор української дитячої книжки.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ВП. Дружині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ім. Л. ГЛІБОВА

Замість квітів на могилу нашого Дорогого Друга і Земляка

бл. п. Пантелеймона Шугана

складаємо 10.00 долярів на будову церкви св. Софії

Богдан і Лідія ДАЦКІВСЬКІ

В Мек Аду відбулись збори Окружного Комітету і нарада Ювілейного Комітету

(Закінчення зі стор. 1-ої)

раїнської молоді, студентів, спортових організацій, та закликав всіх посилити організаційну працю в терені для приєднання в ряди членів якнайбільше молоді та забезпечення цих членів у нашій установі на високі суми. Від Округи Аллентавну промовляв коротко голова О.К. Іван Зазворський, а від Округи Вілкс Беррі її голова Ольга Маліщак. Предсідник зборів представив теж гостей з Палмертону, секретаря 369-го Відділу Павла Крепіча мол. і предсідника того ж Відділу Івана Бету. За цим слідували доповіді заступника гол. предсідника Володира Сохана про стан ринку життьового забезпечення, модерні забезпеченеві пляни УНСоюзу та потребу збільшення фаховости секретарів Відділів, і доповідь гол. радного та обл. організатора Степана Гавриша про досягнення в організаційній праці Округи і плянування її дальшої праці. С. Гавриш погратулював союзовцям Округи за приєднання в перших п'яти місяцях 59 нових членів, що було на 18 членів більше, як в минулому році, за цих же п'ять місяців. Вкінці свого слова попросив Степан Гавриш головного предсідника Й. Лисогора вручити пляккету Члена Клюбу Заслужених Союзовців голові Округи Михайлові Гентошові за його здобутки, в минулорічній членській Кампанії, і дві зірки за два дальші роки членства в Клюбі Заслужених Союзовців секретареві Відділу у Майнерсвіл Іванові Петрунцеві.

На пропозицію Володимира Чернеги вибрано одноголосно Окружну Управу в такому складі, як вона працювала в минулому році, очолювана Михайлом Гентошем, як головою, Степаном Мазуром на пості містоголови, Анни Словік на пості секретарки і Адольфа Словіка на пості касира. Після короткої дискусії над актуальними справами збори закрив Михайло Гентош, який в останніх десяти роках своєї довголітньої союзової активности займає пост голови Окружної Управи.

Згідно з пляном, негайно після Окружних Зборів відбулися наради Ювілейного Комітету для відзначення 75-ліття УНСоюзу в колисці цієї найстаршої і найбільшої української братської забезпеченевої установи в районі Твердого Вугілля. Цими нарадами проводив голова Комітету Володимир Чернега і він на спілку із головним предсідником Йосипом Лисогором інформував учасників нарад, представників союзових Окружних Комітетів Пенсильвенії, про пляни відзначення 75-ліття УНСоюзу та пророблені вже деякі старання для здійснення цих плянів. Учасники одобрили пропозиції обох внескодавців, щоб пов'язати святкування із тижнем, в якому відбуватимуться в наступному році річні наради Головного Уряду. Згідно з цим мало б відбутися в суботу 31-го травня 1969 року в Шамокіні посвячення пам'ятника, який має бути поставлений для вшанування піонерів Українського Народного Союзу, там же великий концерт із бенкетом, а після цього забава, та велике союзове свято в неділю у Лейквуд Парку.

У Зборах Округи і нарадах Комітету взяло участь 26 осіб, в тому теж дружина головного предсідника УНСоюзу Марія Лисогір. Після нарад ще довго велись дружні розмови при перекусці, що її підготовила Гелен Словік та її доня Христина.

Окружний Комітет Відділів УНС в Перт Амбою відбув свої чвертьрічні збори

(Закінчення зі стор. 1-ої)

перше, або одне з перших, місць між округами УНС. Першим кроком до цього має бути оживлення праці деяких Відділів округи, а передовсім трьох, які ще досі не взялися до здобування нових членів. Проходячи всі Відділи, він аналізував їх осяги і звіти, складені на зборах, та з їх представниками устійнював дальшу працю. Потім він з'ясував найбільш пекучі питання, зв'язані з ростом Відділів та подав вказівки, як запевнити постійний їх розвиток, а з цим і всього УНС. Як проблему першої ваги подав нове забезпечення членів, яких грамоти дозріли до виплати, або які вповні заплатили вкладки за своє забезпечення. Такі члени є природними кандидатами на нове забезпечення і всіх їх без винятку слід відвідати й перезабезпечити. Поширення нових родів забезпечення, користування інформативними брошурками УНС, постійне підвищування суми забезпечення членів, як це робить майже кожний американець, повне забезпечення всіх членів родини, негайне покривання новими членами всіх втрат, й ін. були предметом доповіді гол. секретаря. Він закликав, щоб округа влаштувала відмічення 75-річчя „Свободи", подбала про спортову активність молоді, влаштувала вишкільний курс й ін. Дякуючи окружній управі за її працю та заяву, що вона напевно допильнує виконання квоти нових членів, він подав до відома відрадну вістку, що колишній голова Округи і секретар її найбільшого Відділу ч. 155 Михайло Фединишин, погодився стати окружним організатором й дбати про постійне організування членів. В зборах взяли участь численні представники вісьмох Відділів Округи, які мимо великої горячі, провели чотири години на поважних і напевно успішних нарадах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

ЧЕТВЕР, 13-го ЧЕРВНЯ 1968 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Піврічні збори УНДому — 316 Відд. На порядку нарад: звіт за 1-ий півріх 1968, дискусія, справа Тов. Пікніку в липні ц. р. і інші справи. По зборах — прийняття. Проситься відібрати свої чеки-дивіденди та вплачувати на час чл. вкладки. — Управа.

В АМЕРИЦІ І СВІТІ

ГУБЕРНАТОР РОКЕФЕЛЛЕР заявив в телевізійному інтерв'ю, що він прихильно ставиться до того, щоб республіканський виборчий список очолював разом із ним каліфорнійський губернатор Роналд Ріген як кандидат на віцепрезидента, але він одночасно додав, що Ріген задумує сам кандидувати на пост президента. Родефеллер думає, що виборчий список, очолений ним і Ріґеном, був би дуже сильний. Ріґен виступав на зборах в Луїзіяні, де заявляв, що він не кандидує на пост президента, але додав, що не зацікавлений в тому, щоб бути найменованим на становище кондидата на віце-президента. На бенкеті були представники 12ох південних стейтів.

ДИРЕКТОР КРАЙОВОГО ІНСТИТУТУ для дентистичного досліду д-р Сеймор Дж. Крешовер передбачає, що за кілька років можна буде зліквідувати гниття зубів, що є недугою найменше 98-ох відсотків американців. Він сказав, що наука знайшла причину цієї недуги зубів і тепер знаємо, як її поборювати. Гниття зубів спричиняють мікроби. Вже знаємо, як боротися проти цієї інфекції-недуги, та як давати забезпечення зубам проти неї. Все зводиться до цього, щоб можна було поборювати бактерії, які розмножуються в усній ямині.

ІЗРАЇЛЬ ПІДПИСАВ УГОДУ з патріярхами Греко-православної та Греко-вірменської Церков, як також з Чином ОО Францісканів, які репрезентують в Святій Землі Католицьку Церкву, зобов'язавшись заплатити 5 мільйонів ізраїльських фунтів, себто 1 400.000 дол. відшкодування за шкоди, нанесені святиням і будинкам тих Церков під час минулорічної червневої війни з арабами. Ця угода охоплює зголошених 40 скарг від пошкодованих церков.

КОЛИ Ж ЦЯ НІЧ ПРОМИНЕ?..

(Закінчення зі стор. 2-ої)

але якраз загрозливий стан там зобов'язує нас до ширшої дії тут. При добрій волі це зовсім не важко. Треба лише постійно поглиблювати наше українство, треба формувати його в наших дітей — включаючи українську книжку в найглибші, основні сфери нашого життя: особистого, родинного, громадського, висуваючи її на важливіше, як досі, місце в наших школах та молодечих організаціях. Щоб включити книжку в життя — треба її пізнати, прочитати. Щоб прочитати — треба купити. А щоб збільшити зацікавлення книжкою в усьому громадянстві, громадським чинникам треба покласти на неї належний натиск. Що стоїть на перешкоді таким діям?

Нехай, отже, молодий, бадьорий голос старенького автора книжки „Ніч проминула", нехай щаслива ініціятива СУМ у виданні її стануть поштовхом, щоб усі ми взялися ліквідувати ніч у нас самих.

Близький кінець шкільного року з обов'язковими нагородами за пильність, близькі вакації з довгожданими зустрічами та даруванням гостинців, ну й вільніший від інших обов'язків час, коли можна почитати, хай все це стане нагодою, щоб ми й наші діти зблизилися до української книжки, зріднилися із нею.

Коли сьогодні несила нам скинути важкого, чорного покривала ночі із нашої землі, то це ніяк не значить, щоб ми нехтували цим малим можливим добром, яке для цієї справи можна зробити. Бо можемо бути певні, і на це є багато підтверджень, що легше буде брести нашим братам крізь російську ніч, коли вони знатимуть, що хоч тут, у нас день, день ясний, як Україна. Хіба ж стільки піддержки від нас вони заслужили!

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ТАРЗАН, Ч. 6012. Мавполюд знаходить вихід!

"DOGS ARE FINE FOR HUNTING DURING THE DAY-- BUT THEY HAVEN'T A CHANCE AGAINST A LEOPARD IN THE BLACK OF NIGHT!" TARZAN EXPLAINED.
"WE MUST FIND A WAY OF SAVING THEM AND CAPTURING THE CAT!"
"BUT HOW?" PLEADED PACE! THE APE-MAN SMILED. "YOU MAY HAVE TO DO A COMPLETE REWRITE ON YOUR STORY PLOT... BUT IN THIS CASE YOU HAVEN'T TOO MUCH CHOICE!"

Собаки добрі для денних ловів... Але вони не добрі проти леопарда під час темної ночі! — вияснював Тарзан.

— Мусимо знайти спосіб, як їх врятувати і як зловити кота!

— Але як? — наполягав Пейс. Мавполюд сміявся. — Мусите вповні змінити сюжет свого оповідання... Але в цьому випадкові ви не маєте завеликого вибору!